

ช่วงศิลปะ : รูปแบบกิจกรรมและการแสดงงานศิลปวัฒนธรรม เชียงสร้างสรรค์ เมืองเชียงใหม่
จังหวัดเชียงราย

Arts Square : a plan for activities and demonstrations of creative arts and culture in the
city of Chiang Saen in Chiang Rai province

พระครูศรีรัตนการ, ผศ.ดร., พระครูกิตติพัฒนานุยุต, ผศ.ดร., ดร., ดร. สุธัญย์ ไชยสองวรัญญ์

Phrakrusrirattanakorn, Asst. Prof., Phrakrukittapattananuyut, Asst. Prof

คณะพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์เชียงราย

Thanit_loonlawan@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยเรื่อง ช่วงศิลปะ : รูปแบบกิจกรรมและการแสดงงานศิลปวัฒนธรรมเชียงสร้างสรรค์เมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงราย โดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้คือ 1. เพื่อศึกษาช่วงศิลปะวัฒนธรรมเชียงสร้างสรรค์เมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงราย 2. เพื่อพัฒนารูปแบบกิจกรรมและการแสดงงานศิลปวัฒนธรรมเชียงใหม่ด้วยแอปพลิเคชัน 3. เพื่อเผยแพร่องค์ความรู้ช่วงศิลปะ : รูปแบบกิจกรรมและการแสดงงานศิลปวัฒนธรรมเชียงสร้างสรรค์เมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงราย ไปสู่สาธารณชน เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) รวบรวมข้อมูลทั้งเอกสารและภาคสนาม ภาคเอกสารเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ส่วนภาคสนาม เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ผลการวิจัยพบว่า มีช่วงศิลปวัฒนธรรมของอำเภอเชียงใหม่ เช่น การสืบชะตาเมือง กิจกรรมการแสดงเช่น ฟ้อนรำ ดนตรีพื้นเมือง กลองสะบัดชัย การแสดงของชนเผ่า กาดมั่วครัวแลง เป็นต้น

คำสำคัญ : ช่วงศิลปะ, รูปแบบกิจกรรม, การแสดงงาน, ศิลปวัฒนธรรม, เชียงสร้างสรรค์

Abstract

Research paper concerning an Arts Square: a plan for activities and demonstrations of creative arts and culture in the city of Chiang Saen in Chiang Rai province. The objectives are as follows. 1. To study an open area for creative arts and culture in Chiang Saen, Chiang Rai province. 2. To develop a plan for activities and demonstrations of arts and culture in Chiang Saen using an App. 3. To spread knowledge of Arts Square: a plan for activities and demonstrations of creative arts and culture in the city of Chiang Saen in Chiang Rai province to the general public. The paper uses Qualitative Research including documentary information and field work. The documentary aspect involves collecting information from documents and relevant research. The field work collects information through questionnaires, conversations, in-depth interviews and focus group discussions. The research results show an Art and Culture Square in Chiang Saen district, such as a

city renewal ceremony, activities and shows such as dancing, folk music and drums, hill tribes shows, markets and so on.

Keywords : Arts Square, plan for activities, demonstrations, culture, creative arts

บทนำ

อำเภอเชียงแสนภาคเหนือ หรือล้านนาดินแดนแห่งความหลากหลายทางประเพณีและวัฒนธรรมที่มีความน่าสนใจไม่น้อยไปกว่าภาคอื่นของไทย เพราะเป็นเมืองที่เต็มไปด้วยเสน่ห์มนตร์ขลัง ขวนให้น่าขึ้นไปสัมผัสความงดงามเหล่านี้ยิ่งนัก ส่วนบรรดานักท่องเที่ยวที่ไปเยี่ยมชมน ต่างก็ประทับใจกับสถานที่ท่องเที่ยวมากมายและน้ำใจอันล้นเหลือของชาวเหนือ วัฒนธรรมที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว โดยเฉพาะวัฒนธรรมของชาวล้านนาที่ยังคงยึดมั่นในขนบธรรมเนียมประเพณี ของพระพุทธศาสนา ที่แสดงออกถึงมิตรไมตรีและความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อกัน มีการสืบทอดมาเป็นระยะเวลาอันยาวนาน จึงถือเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่สำคัญยิ่งที่คนคนท้องถิ่นในภาคเหนือยังรักษาไว้จนถึงปัจจุบัน ในที่นี้จะกล่าวถึงตัวอย่างวัฒนธรรมที่สำคัญ ด้านอาหาร โดยตัวอย่างของวัฒนธรรมในด้านนี้ ได้แก่ ประเพณีเลี้ยงข้าวแลงขันโตกหรือกินข้าวแลงขันโตก เป็นประเพณีของชาวล้านนาผู้อาศัยอยู่ในจังหวัดทางภาคเหนือตอนบน ด้านศาสนาและลัทธิความเชื่อ ตัวอย่างวัฒนธรรมในด้านนี้ ได้แก่ งานทำบุญทอดผ้าป่าแถว งานทำบุญตานก้วยสลาก งานประเพณีการสืบทอดหรือการต่ออายุได้รับอภิไพลจากพระพุทธศาสนากระทำให้ขึ้นเพื่อยืดชีวิตด้วยการทำพิธีเพื่อให้เกิดพลังรอดพ้นความตายได้ เป็นประเพณีที่คนล้านนานิยม ประเพณี “ยี่เป็ง” เป็นประเพณีลอยกระทงตามประเพณีล้านนาที่จัดทำขึ้นในวันเพ็ญเดือน 2 ของชาวล้านนา เป็นภาษาคำเมืองในภาคเหนือ คำว่า “ยี่” แปลว่า สอง และคำว่า “เป็ง” ตรงกับคำว่า “เพ็ญ” หรือพระจันทร์เต็มดวง ซึ่งชาวไทยในภาคเหนือจะนับเดือนทางจันทรคติเร็วกว่าไทยภาคกลาง 2 เดือน ทำให้เดือนสิบสองของไทยภาคกลาง ตรงกับเดือนยี่ เดือน 2 ของไทยล้านนา ประเพณียี่เป็งจะเริ่มตั้งแต่วันขึ้น 13 ค่ำ ซึ่งถือว่าเป็น “วันดา”หรือวันจ่ายของเตรียมไปทำบุญเลี้ยงพระที่วัด ครั้นถึงวันขึ้น 14 ค่ำ พ่ออุ้ยแม่อุ้ยและผู้มีศรัทธาก็จะพากันไปถือศีล ฟังธรรม และทำบุญเลี้ยงพระที่วัด มีการทำกระทงขนาดใหญ่ ตั้งไว้ที่ลานวัด ในกระทงนั้นจะใส่ของกินของใช้ ใครจะเอาของมารวมสมทบด้วยก็ได้เพื่อเป็นทานแก่คนยากจน ครั้นถึงวันขึ้น 15 ค่ำ จึงนำกระทงใหญ่ที่วัดและกระทงเล็ก ๆ ของส่วนตัวไปลอยในลำน้ำ การถ่ายทอดวัฒนธรรมได้อย่างสมบูรณ์ ครู เป็นบุคลากรที่จัดการดำเนินงานต่าง ๆ ตลอดจนผู้เกี่ยวข้อง คนไทยที่ไม่เข้าใจ ไม่เห็นคุณค่า ไม่ภาคภูมิใจในศักดิ์ศรีของภูมิปัญญาและวัฒนธรรมท้องถิ่นตน ซึ่งเป็นเรื่องที่เป็นวิกฤติทางวัฒนธรรมที่สำคัญยิ่ง (สำนักงานโบราณคดีและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติที่ 6 เชียงใหม่, 2558 : 32)

การส่งเสริมการท่องเที่ยวอำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย เรื่องวัฒนธรรมล้านนา ที่เป็นเอกลักษณ์ของความเป็นชาติไทย เป็นรากฐานการสร้างสรรคความสามัคคี และความมั่นคงของชาติ เป็นสิ่งที่แสดงถึงศักดิ์ศรีเกียรติยศและความภาคภูมิใจร่วมกันของคนไทย ฉะนั้นจำเป็น อำเภอเชียงแสนภาคเหนือ หรือล้านนาดินแดนแห่งความหลากหลายทางประเพณีและวัฒนธรรมที่มีความน่าสนใจไม่น้อยไปกว่าภาคอื่นของไทย เพราะเป็นเมืองที่เต็มไปด้วยเสน่ห์มนตร์ขลัง ขวนให้น่าขึ้นไปสัมผัสความงดงามเหล่านี้ยิ่งนัก ส่วนบรรดานักท่องเที่ยวที่ไปเยี่ยมชมน ต่างก็ประทับใจกับสถานที่ท่องเที่ยวมากมายและน้ำใจอันล้นเหลือของชาวเหนือ วัฒนธรรม ที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว โดยเฉพาะวัฒนธรรมของชาวล้านนาที่ยังคงยึดมั่นในขนบธรรมเนียมประเพณี ของพระพุทธศาสนา ที่แสดงออกถึงมิตร

ไมตรีและความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อกัน มีการสืบทอดมา เป็นระยะเวลาอันยาวนาน จึงถือเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่สำคัญยิ่งที่คนคนท้องถิ่นในภาคเหนือยังรักษาไว้จนถึงปัจจุบัน ในที่นี้จะกล่าวถึงตัวอย่างวัฒนธรรมที่สำคัญ ด้านอาหาร โดยตัวอย่างของวัฒนธรรมในด้านนี้ ได้แก่ ประเพณีเลี้ยงข้าวแลงขันโตกหรือกินข้าวแลงขันโตก เป็นประเพณีของชาวล้านนาผู้ที่อาศัยอยู่ในจังหวัดทางภาคเหนือตอนบน ด้านศาสนาและลัทธิความเชื่อ ตัวอย่างวัฒนธรรมในด้านนี้ ได้แก่ งานทำบุญทอดผ้าป่าแถว งานทำบุญตักบาตรถวายสลาก งานประเพณีการสืบชะตาหรือการต่ออายุได้รับอิทธิพลจากพระพุทธศาสนากระทำให้ยืนหยัดชีวิตด้วยการทำพิธีเพื่อให้เกิดพลังรอดพ้นความตายได้ เป็นประเพณีที่คนล้านนานิยม ประเพณี “ยี่เป็ง” เป็นประเพณีลอยกระทงตามประเพณีล้านนาที่จัดทำขึ้นในวันเพ็ญเดือน 2 ของชาวล้านนา เป็นภาษาคำเมือง ในภาคเหนือ คำว่า “ยี่” แปลว่า สอง และคำว่า “เป็ง” ตรงกับคำว่า “เพ็ญ” หรือพระจันทร์เต็มดวง ซึ่งชาวไทยในภาคเหนือจะนับเดือนทางจันทรคติเร็วกว่าไทยภาคกลาง 2 เดือน ทำให้เดือนสิบสองของไทยภาคกลาง ตรงกับเดือนยี่ เดือน 2 ของไทยล้านนา ประเพณียี่เป็งจะเริ่มตั้งแต่วันขึ้น 13 ค่ำ ซึ่งถือว่าเป็น “วันดา” หรือวันจ่ายของเตรียมไปทำบุญเลี้ยงพระที่วัด ครั้นถึงวันขึ้น 14 ค่ำ พ่ออุ๊ยแม่อุ๊ยและผู้มีศรัทธาก็จะพากันไปถือศีล ฟังธรรม และทำบุญเลี้ยงพระที่วัด มีการทำกระทงขนาดใหญ่ตั้งไว้ที่ลานวัด ในกระทงนั้นจะใส่ของกินของใช้ ใครจะเอาของมารวมสมทบด้วยก็ได้เพื่อเป็นทานแก่คนยากจน ครั้นถึงวันขึ้น 15 ค่ำ จึงนำกระทงใหญ่ที่วัดและกระทงเล็ก ๆ ของส่วนตัวไปลอยในลำน้ำ การถ่ายทอดวัฒนธรรมได้อย่างสมบูรณ์ ครู เป็นบุคลากรที่จัดการดำเนินงานต่าง ๆ ตลอดจนผู้เกี่ยวข้อง คนไทยที่ไม่เข้าใจ ไม่เห็นคุณค่า ไม่ภาคภูมิใจในศักดิ์ศรีของภูมิปัญญาและวัฒนธรรมท้องถิ่นตน ซึ่งเป็นเรื่องที่เป็นวิกฤติทางวัฒนธรรมที่สำคัญยิ่ง (สำนักงานโบราณคดีและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติที่ 6 เชียงใหม่, 2558 : 76)

การส่งเสริมการท่องเที่ยวอำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย เรื่องวัฒนธรรมล้านนาที่เป็นเอกลักษณ์ของความเป็นชาติไทย เป็นรากฐานการสร้างสรรค์ความสามัคคี และความมั่นคงของชาติ เป็นสิ่งที่แสดงถึงศักดิ์ศรีเกียรติยศและความภาคภูมิใจร่วมกันของคนไทย ฉะนั้นจำเป็นจะต้องส่งเสริมให้ วัฒนธรรมไทยมีความเจริญก้าวหน้าเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างความมั่นคงทางสังคม และคุณภาพชีวิตคนไทย การรักษาและป้องกันวัฒนธรรม คือ การรักษาวินัยคุณธรรม ของความเป็นชาติและการที่จะให้คนในพื้นที่ตระหนักถึงโบราณสถานซึ่งเป็นมรดกล้านนาของจังหวัดชายแดน การจัดกลยุทธ์ทางการตลาดที่จำเป็นเป็นในการส่งเสริมเศรษฐกิจฐานรากเพื่อให้เกิดรูปธรรมและเกิดประสิทธิภาพสูงสุดมีความจำเป็นจะต้องให้ชุมชนมีบทบาทในการบริหารจัดการด้านแผนงานดำเนินงานต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับสภาพของพื้นที่และความพร้อมของประชาชน การศึกษาวิจัยจะต้องกระตุ้นให้การมีส่วนร่วมของชุมชนเข้ามามีบทบาทรับผิดชอบและเห็นความสำคัญของการท่องเที่ยวทำให้เกิดการร่วมมือพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดเชียงราย

เมืองเชียงแสนปัจจุบันมีสถานที่พักผ่อนหย่อนใจมากมาย แหล่งท่องเที่ยวเหล่านี้ เช่น เมืองโบราณเชียงแสน เมืองโบราณเชียงแสนน้อย วัดเจดีย์หลวง วัดพระธาตุจอมกิตติ วัดพระธาตุ ผาเงา วัดป่าสัก วัดพระเจ้าล้านทอง วัดพระยืน พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติเชียงแสน น้ำตกบ้านไร่ สบรวกหรือสามเหลี่ยมทองคำ เวียงเชียงเมียงหรือเวียงสบรวก พระธาตุคอกยู่เข้า หอผืน อุทยานสามเหลี่ยมทองคำ พิพิธภัณฑสถานบ้านผืน เวียงหนองล่อง ทะเลสาบเชียงแสน และยังเป็นที่ตั้งถิ่นฐานของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ เช่น ไทยวน ไทลื้อ อู้อี้อาชาดอยสะงะ ม้งชาวบ้านธารทอง เข้าบ้านห้วยกว๊าน ส่วนประเพณีวัฒนธรรมที่สำคัญของชาวเชียงแสน เช่น ปอยหลวง ทานสลาก สืบชะตาเมือง ตาม

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 รูปแบบและกลไกการดำเนินงานการสาธารณสุขมูลฐานได้พัฒนา
อย่างเป็นรูปธรรม และการพัฒนาหมู่บ้านการดำเนินงานเมืองน่าอยู่ ชุมชนน่าอยู่มีอย่างต่อเนื่องและแผนพัฒนา
เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 วัฒนธรรมพื้นบ้านของคนเมืองจากการแสดงฟ้อนรำที่อ่อนช้อย ภาษาพูดที่
ไพเราะเสนาหุและการแต่งกายที่เป็นเอกลักษณ์ด้วยแล้ว สำหรับข้าวของคนเมืองก็ดูจะเป็นวัฒนธรรมการกิน
อย่างหนึ่งที่สืบทอดมาจากบรรพบุรุษ เพราะอาหารเป็นสิ่งสะท้อนให้เห็นถึงวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของชาวเมืองมี
อาหารท้องถิ่นที่ขึ้นชื่ออยู่หลายอย่าง ซึ่งส่วนใหญ่แล้วจะนิยมรับประทานข้าวเหนียวเป็นอาหารหลักยังมีอาหาร
ประเภทลาบ หลู้ และส้า เป็นการย่ำที่ใช้เครื่องปรุงได้แก่ พริก เกลือ เครื่องเทศ เป็นต้น โดยอาหารจะถูกนำไปใส่ใน
สำหรับที่คนพื้นเมืองเรียกว่า "ขันโตก" ขันโตก ได้ชื่อว่าเป็นภาชนะที่ใส่อาหารคาวหวานไว้รับประทานของคนล้านนา
เป็นเครื่องแสดงออกถึงหน้าตาอย่างหนึ่ง โดยเฉพาะเมื่อมีแขกจากต่างถิ่นมาเยี่ยมเยียนที่บ้าน เป็นธรรมเนียมของ
เจ้าของบ้านที่จะต้องเชื้อเชิญแขกผู้มาเยือนร่วมวงรับประทานอาหารขันโตก วัฒนธรรมพื้นเมืองผู้นำท้องถิ่นให้การ
อบรมในการถ่ายทอดวัฒนธรรมให้กับประชาชน

ผู้วิจัยสนใจในการที่จะศึกษา ช่วงศิลปะ : รูปแบบกิจกรรมและการแสดงงานศิลปวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์
เมืองเชียงใหม่จังหวัดเชียงราย โดยทำการศึกษาเกี่ยวกับช่วงศิลปะเชิงสร้างสรรค์ และ พัฒนารูปแบบกิจกรรมและ
การแสดงงานศิลปวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์เมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงราย ตลอดจนถึงนำช่วงศิลปะ และ รูปแบบ
กิจกรรมการแสดงงานศิลปวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์เมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงราย ไปสู่สร้างชุดความรู้และเผยแพร่สู่
สาธารณะชน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาช่วงศิลปะวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์เมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงราย
2. เพื่อพัฒนารูปแบบกิจกรรมและการแสดงงานศิลปวัฒนธรรมเชียงใหม่ ด้วยแอปพลิเคชัน
3. เพื่อเผยแพร่องค์ความรู้ ช่วงศิลปะ : รูปแบบกิจกรรมและการแสดงงานศิลปวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์
เมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงราย ไปสู่สาธารณะชน

วิธีดำเนินการวิจัย

บทความวิจัยนี้เป็นวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) รวบรวมข้อมูลทั้งเอกสารและภาคสนาม
ภาคเอกสารเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ส่วนภาคสนาม เก็บรวบรวมข้อมูลโดย
การใช้แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) การสนทนากลุ่ม (Focus Group
Discussion) การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) ได้แบ่งวิธีดำเนินการ เป็นขั้นตอนรายละเอียด
ดังนี้

1. พื้นที่การวิจัย ประชากรกลุ่มตัวอย่าง ผู้ให้ข้อมูล
การวิจัยเรื่องนี้ได้ทำการศึกษาจาก พื้นที่การวิจัย ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้คือ วัดพระธาตุเจดีย์
หลวง อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย
2. ประชากรกลุ่มตัวอย่าง
ประชากรที่เกี่ยวข้องในการให้ข้อมูลในการวิจัย ได้แก่

รายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการระดับชาติครั้งที่ 7 “วิถีพุทธ วิถีชุมชน รากฐานชีวิตคนเชียงสังคml้านนาในสังคมวิถีใหม่”
วันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2564 ณ วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

1. ภาครัฐ	จำนวน	10	คน
2. องค์กรปกครองท้องถิ่น	จำนวน	10	คน
3. พระสงฆ์	จำนวน	10	รูป
4. เครือข่าย	จำนวน	10	รูป
รวมทั้งหมด จำนวน 40 รูป/คน			

3. เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบไปด้วยดังนี้คือ

1. แบบสัมภาษณ์

- ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนา แนวคิดการมีส่วนร่วมของประชาชนแนวคิดเกี่ยวกับเครือข่ายทางสังคม ประวัติและความเป็นมาของเมืองเชียงแสน จังหวัดเชียงราย

- กำหนดวัตถุประสงค์ให้ชัดเจนตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัย

- กำหนดประเด็นที่ต้องการทราบ เช่น

ก. ช่วงศิลปะวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์เมืองเชียงแสน จังหวัดเชียงราย มีความสำคัญ

อย่างไรบ้าง ?

ข. พัฒนารูปแบบกิจกรรมและการแสดงงานศิลปะวัฒนธรรมเชียงแสนด้วยแอปพลิเคชัน

มีวิธีการพัฒนา ในรูปแบบไหน อย่างไรบ้าง ?

ค. องค์ความรู้ ช่วงศิลปะ : รูปแบบกิจกรรมและการแสดงงานศิลปะวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์เมืองเชียงแสน จังหวัดเชียงราย ควรมีรูปแบบ และวิธีการเผยแพร่ สู่สาธารณชนได้อย่างไรบ้าง?

- นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิช่วยตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา เพื่อให้เกิดความถูกต้อง และตรงประเด็นมากยิ่งขึ้น

- ทดลองใช้เครื่องมือ เพื่อให้รู้ว่าผู้ให้ข้อมูลสัมภาษณ์ได้ตอบคำถามตรงประเด็นหรือไม่
อย่างไรบ้าง

- ปรับปรุงแก้ไขแบบสัมภาษณ์

2. สทนากลุ่ม

- กำหนดประเด็นที่ต้องการสนทนา เช่น

ก. ช่วงศิลปะวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์เมืองเชียงแสน จังหวัดเชียงราย มีความสำคัญ

อย่างไรบ้าง ?

ข. พัฒนารูปแบบกิจกรรมและการแสดงงานศิลปะวัฒนธรรมเชียงแสนด้วยแอปพลิเคชัน

มีวิธีการพัฒนา ในรูปแบบไหน อย่างไรบ้าง ?

ค. องค์ความรู้ ช่วงศิลปะ : รูปแบบกิจกรรมและการแสดงงานศิลปะวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์เมืองเชียงแสน จังหวัดเชียงราย ควรมีรูปแบบ และวิธีการเผยแพร่ สู่สาธารณชนได้อย่างไรบ้าง?

- แนวคำถามที่จะต้องกำหนดไว้ล่วงหน้า
- การคัดเลือกผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม ต้องมีความรู้และความสามารถตรงกับงานวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาถนนศิลปวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์เมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงราย
- บุคลากรที่จะดำเนินการสนทนากลุ่ม เช่น ผู้ให้ข้อมูลในภาครัฐ องค์กรปกครองท้องถิ่น พระสงฆ์ เครือข่าย
- อุปกรณ์ที่ใช้ในการสนทนากลุ่ม เช่น คอมพิวเตอร์โน้ตบุ๊ก และ โปรเจคเตอร์

3. ชุดปฏิบัติการ

- กำหนดประเด็นที่ต้องทำดังนี้ เช่น

1. เก็บข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเช่น ศึกษารวบรวมเอกสารแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับพิธีกรรมและประเพณีที่สำคัญภาคเหนือ แนวคิดการมีส่วนร่วมของประชาชน แนวคิดเกี่ยวกับเครือข่ายทางสังคม แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับวงศิลปวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับรูปแบบกิจกรรมและการแสดงงานศิลปวัฒนธรรม แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการสร้างแอปพลิเคชัน

2. ลงพื้นที่คุยกับภาครัฐ องค์กรปกครองท้องถิ่น พระสงฆ์ เครือข่าย เพื่อให้ได้เห็นถึงวงศิลปะ : รูปแบบกิจกรรมและการแสดงงานศิลปวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์เมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงราย

3. พัฒนากิจกรรมถนนศิลปวัฒนธรรม เช่น การสืบชะตาเมือง กิจกรรมการแสดงเช่น ฟ้อนรำ/ดนตรีพื้นเมือง/กลองสะบัดชัย/ การแสดงของชนเผ่า กาดมั่วควัวแดง

4. ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือในการวิจัย

ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์ เรื่อง วงศิลปะ : รูปแบบกิจกรรมและการแสดงงานศิลปวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์เมืองเชียงใหม่จังหวัดเชียงราย ซึ่งเป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured or guided interviews) โดยมีขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

1) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับวงศิลปะวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์เมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงราย พัฒนารูปแบบกิจกรรมและการแสดงงานศิลปวัฒนธรรมเชียงใหม่ด้วยแอปพลิเคชันเพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการออกแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างการพัฒนาแอปพลิเคชันเพื่อส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงราย

2) ศึกษาข้อมูลวงศิลปะ : รูปแบบกิจกรรมและการแสดงงานศิลปวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์เมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงราย ประกอบไปด้วย

2.1 ศึกษาความรูปแบบการอนุรักษ์และส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์เมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงราย โดยวิเคราะห์หลักการ แนวคิดประกอบการสร้าง รูปแบบการอนุรักษ์และส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์ที่มีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ เพื่อต้องการทราบสภาพปัญหาและความต้องการที่แท้จริงสำหรับใช้เป็นแนวทางในการออกแบบมีวิธีการศึกษาเอกสารแนวคิด ทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและศึกษาปัญหา สภาพปัญหาปัจจุบันรวมถึงรูปแบบความต้องการของชุมชนต่อการกำหนดบทบาททิศทางของการอนุรักษ์และส่งเสริม

ศิลปวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์ ศึกษาแนวทางการปฏิบัติที่เป็นเลิศในการอนุรักษ์และส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์ นำข้อมูลที่ได้มาดำเนินสร้างเครื่องมือการวิจัยการอนุรักษ์และส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์

2.2 ศึกษาแนวทางการอนุรักษ์ การปลูกจิตสำนึกให้คนในท้องถิ่นตระหนักถึงคุณค่าแก่นสาระและความสำคัญของศิลปวัฒนธรรม ส่งเสริมสนับสนุนการจัดกิจกรรมตามประเพณีและวัฒนธรรมต่างๆ สร้างจิตสำนึกของความเป็นคนท้องถิ่น ที่จะต้องร่วมกันอนุรักษ์ภูมิปัญญาที่เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น รวมทั้งสนับสนุนให้มีพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นหรือพิพิธภัณฑ์ชุมชนขึ้น เพื่อแสดงสภาพชีวิตและความเป็นมาของชุมชน อันจะสร้างความรู้และความภูมิใจในชุมชนท้องถิ่นด้วย

2.3 ศึกษารูปแบบการฟื้นฟู โดยการเลือกสรรศิลปวัฒนธรรมที่กำลังสูญหาย หรือที่สูญหายไป แล้วมาทำให้มีคุณค่าและมีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตในท้องถิ่น โดยเฉพาะพื้นฐานทางจริยธรรม คุณธรรม และค่านิยม

2.4 แนวทางการพัฒนา ริเริ่มสร้างสรรค์และปรับปรุงศิลปวัฒนธรรมให้เหมาะสมกับยุคสมัยและเกิดประโยชน์ในการดำเนินชีวิตประจำวัน โดยใช้ภูมิปัญญาเป็นพื้นฐานในการรวมกลุ่มการพัฒนาอาชีพควรรนำความรู้ด้านวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีมาช่วยเพื่อต่อยอดใช้ในการผลิต การตลาด และการบริหาร ตลอดจนการป้องกันและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

2.5 วิธีการถ่ายทอด โดยการนำศิลปวัฒนธรรมที่ผ่านมามีเลือกสรรกลั่นกรองด้วยเหตุและผลอย่างรอบคอบและรอบด้าน แล้วไปถ่ายทอดให้คนในสังคมได้รับรู้ เกิดความเข้าใจ ตระหนักในคุณค่า คุณประโยชน์และปฏิบัติได้อย่างเหมาะสม โดยผ่านสถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา และการจัดกิจกรรมทางศิลปวัฒนธรรมต่าง ๆ

2.6 ส่งเสริมกิจกรรม โดยการส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดเครือข่ายการสืบสานและพัฒนาศิลปวัฒนธรรมของชุมชนต่างๆ เพื่อจัดกิจกรรมทางศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง

2.7 การเผยแพร่แลกเปลี่ยน โดยการส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดการเผยแพร่และแลกเปลี่ยนศิลปวัฒนธรรมอย่างกว้างขวาง โดยให้มีการเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นต่างๆ ด้วยสื่อและวิธีการต่างๆ อย่างกว้างขวาง

3) กำหนดข้อคำถามการสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง และร่างข้อคำถามในแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง โดยแบ่งออกเป็น 3 ข้อคำถาม ประกอบด้วย

คำถามข้อที่ 1 ช่วงศิลปะวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์เมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ มีความสำคัญอย่างไรบ้าง ?

คำถามข้อที่ 2 พัฒนารูปแบบกิจกรรมและการแสดงงานศิลปวัฒนธรรมเชียงใหม่ด้วยแอปพลิเคชันมีวิธีการพัฒนา ในรูปแบบไหน อย่างไรบ้าง ?

คำถามข้อที่ 3 องค์ความรู้ ช่วงศิลปะ : รูปแบบกิจกรรมและการแสดงงานศิลปวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์เมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ ควรมีรูปแบบ และวิธีการเผยแพร่สู่สาธารณชนได้ อย่างไรบ้าง?

4) นำเครื่องมือที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา ผลการวิเคราะห์หาข้อขัดแย้งความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์

5) แก้ไขการพิมพ์ผิดและปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญและนำไปใช้

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

สำหรับการเก็บข้อมูลในการศึกษาเรื่อง ช่วงศิลปะ : รูปแบบกิจกรรมและการแสดงงานศิลปวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์เมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ เป็นวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) รวบรวมข้อมูลทั้งเอกสารและภาคสนาม ภาคเอกสารเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องส่วนภาคสนาม เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนการเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์มีขั้นตอนดังนี้

1) ศึกษาข้อมูลจากเอกสาร ตำรา บทความ งานวิจัย ในลักษณะการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) ได้แก่ ส่วนที่เป็นคำอธิบายจากเอกสาร หนังสือ ตำรา ที่เป็นแนวคิด ทฤษฎี รวมถึงงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยการทบทวนแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับช่วงศิลปะวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์เมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ และพัฒนารูปแบบกิจกรรมและการแสดงงานศิลปวัฒนธรรมเชียงใหม่ด้วยแอปพลิเคชัน

2) เก็บรวบรวมข้อมูล ข้อเท็จจริงเพื่อให้เห็นถึงรูปแบบและกระบวนการพัฒนางานวิจัยโดยสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (key Informants) จากการมีส่วนร่วมของหน่วยงานทั้งภาครัฐ และภาคเอกชน เพื่อสรุปประเด็นการนำไปสู่การสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion)

3) สนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) โดยผู้เชี่ยวชาญทางด้านพระพุทธศาสนา ผู้เชี่ยวชาญทางด้านประวัติศาสตร์ ผู้เชี่ยวชาญทางด้านประเพณีและวัฒนธรรม ผู้เชี่ยวชาญทางด้านเทคโนโลยี ประชาสัมพันธ์ ผู้นำชุมชน เพื่อระดมแนวคิด มุมมองที่มีผลต่อการเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และนำไปสู่การวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เพื่อให้ได้มาซึ่งช่วงศิลปะ : รูปแบบกิจกรรมและการแสดงงานศิลปวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์เมืองเชียงใหม่จังหวัดเชียงใหม่

4) เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อหาข้อมูลสรุปในเชิงสถิติจากการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เพื่อนำไปสู่การประมวลผลข้อมูล และศึกษาเชิงความสัมพันธ์ถึงมุมมองของ ช่วงศิลปะ : รูปแบบกิจกรรมและการแสดงงานศิลปวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์เมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งเก็บรวบรวมจากแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทางด้านพระพุทธศาสนา ประชาสัมพันธ์ ผู้นำชุมชน

5) นำเสนอผลงานวิจัย ทั้งในระดับชาติ และนานาชาติ

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลประกอบไปด้วยดังนี้คือ

1) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ได้แก่ การวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) ผู้วิจัยได้รวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ทั้งด้านเอกสารแบบสัมภาษณ์และภาคสนาม แล้วจับประเด็นเนื้อหาสาระไปพร้อมกับนำมาสรุปเป็นผลการวิจัยเป็นรูปแบบความเรียงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยนำเสนอ

2) การตรวจสอบข้อมูล หลังจากที่ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลแล้ว จะต้องทำการตรวจสอบข้อมูลและการวิเคราะห์ ข้อมูล โดยการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (triangulation) ได้แก่

2.1 การตรวจสอบ ด้านข้อมูล โดยพิจารณาแหล่งเวลา แหล่งสถานที่ และแหล่งบุคคลที่แตกต่างกัน กล่าวคือ ถ้าข้อมูลต่างเวลากันจะเหมือนกันหรือไม่ ถ้าข้อมูลต่างสถานที่จะเหมือนกันหรือไม่ และถ้าบุคคลผู้ให้ข้อมูลเปลี่ยนไปข้อมูลจะเหมือนเดิมหรือไม่

2.2 การตรวจสอบสามเส้าด้านผู้วิจัย โดยการเปลี่ยนตัวผู้สังเกตหรือสัมภาษณ์

2.3 การตรวจสอบสามเส้าด้านวิธีรวบรวมข้อมูล โดยใช้วิธีเก็บรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ กัน เพื่อรวบรวมข้อมูลเรื่องเดียวกัน เช่น ใช้วิธีสังเกตควบคู่ไปกับการซักถาม กรณีการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล มีรายละเอียดดังนี้

3) สรุปแนวทางหรือรูปแบบในการพัฒนา ช่วงศิลปะ : รูปแบบกิจกรรมและการแสดงงานศิลปวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์เมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงราย รวมถึงปัญหาและข้อเสนอแนะที่ได้จากกลุ่มสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) มาวิเคราะห์และสังเคราะห์ก่อนจะมีการประมวลผลและพัฒนาเป็นรูปแบบมีส่วนร่วมกึ่งมาตรฐาน (ขั้นการพัฒนาตัวแบบ (Develop Model) เพื่อนำเข้าสู่การวิจัยเชิงเอกสารและคุณภาพ นวัตกรรม

7. สรุปกระบวนการวิจัย

กระบวนการวิจัยเรื่อง ช่วงศิลปะ : รูปแบบกิจกรรมและการแสดงงานศิลปวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์เมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงราย สามารถสรุปได้ดังนี้คือ

1. ศึกษารวบรวมเอกสารแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับพิธีกรรมและประเพณีที่สำคัญภาคเหนือ แนวคิดการมีส่วนร่วมของประชาชน แนวคิดเกี่ยวกับเครือข่ายทางสังคม แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับช่วงศิลปวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับรูปแบบกิจกรรมและการแสดงงานศิลปวัฒนธรรม แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการสร้างแอปพลิเคชัน

2) เก็บรวบรวมข้อมูล ข้อเท็จจริงเพื่อให้เห็นถึงรูปแบบและกระบวนการพัฒนางานวิจัยโดยสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (key Informants) จากการมีส่วนร่วมของหน่วยงานทั้งภาครัฐ และภาคเอกชน เพื่อสรุปประเด็นการนำไปสู่การสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) ในเดือนพฤศจิกายน-ธันวาคม 2563

3) สนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) โดยผู้เชี่ยวชาญทางด้านพระพุทธศาสนา ผู้เชี่ยวชาญทางด้านประวัติศาสตร์ ผู้เชี่ยวชาญทางด้านประเพณีและวัฒนธรรม ผู้เชี่ยวชาญทางด้านเทคโนโลยี ประชาชนท้องถิ่น ผู้นำชุมชน เพื่อระดมแนวคิด มุมมองที่มีผลต่อการเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และนำไปสู่การวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เพื่อให้ได้มาซึ่ง ช่วงศิลปะ : รูปแบบกิจกรรมและการแสดงงานศิลปวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์เมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงราย ในเดือนธันวาคม 2563

4) ลงพื้นที่ทำกิจกรรมในช่วงเดือนธันวาคม 2563

5) เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อหาข้อมูลสรุปในเชิงสถิติจากการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เพื่อนำไปสู่การประมวลผลข้อมูล และศึกษาเชิงความสัมพันธ์ถึงมุมมองของ รูปแบบการพัฒนาศิลปวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์เมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงราย ซึ่งเก็บรวบรวมจากแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทางด้านพระพุทธศาสนา ประชาชนท้องถิ่น ผู้นำชุมชน ในเดือนมกราคม-กุมภาพันธ์ 2564

- 6) สรุปผลการวิจัยที่ได้คือ มีช่วงศิลปะวัฒนธรรมของอำเภอเชียงใหม่ ดังนี้คือ การสืบชะตาเมือง กิจกรรมการแสดงเช่น ฟ้อนรำ/ดนตรีพื้นเมือง/กลองสะบัดชัย/ การแสดงของชนเผ่า กาดมั่วควัวแลง ในเดือนมีนาคม 2563
- 7) นำเสนอผลงานวิจัย ทั้งในระดับชาติ และนานาชาติ

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาบทความวิจัยเรื่อง ช่วงศิลปะ : รูปแบบกิจกรรมและการแสดงงานศิลปะวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์ เมืองเชียงใหม่จังหวัดเชียงราย สามารถสรุปได้ ดังนี้คือ

ช่วงศิลปะวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์เมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงราย ผลการวิจัยพบว่า กรมส่งเสริมวัฒนธรรมจึงได้จัดทำโครงการชุมชนต้นแบบสืบสานมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมสู่เศรษฐกิจสร้างสรรค์ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2558 ขึ้น เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมทางด้านวัฒนธรรมของชุมชนด้วยการนำมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม วิถีชีวิตชุมชน การมีส่วนร่วมของชุมชนมาต่อยอดพัฒนาสร้างสรรค์ในรูปแบบผลิตภัณฑ์ การบริการ หรือการส่งออกทางวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์ที่สามารถสร้างโอกาสและสร้างรายได้ให้แก่ชุมชนในการกระตุ้นเศรษฐกิจของชุมชนด้วยการมีส่วนร่วมความสามัคคีของชุมชน สร้างความตระหนักถึงคุณค่า ความสำคัญ และภาคภูมิใจในมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของตนเองและเป็นตัวอย่างในการสร้างแรงบันดาลใจให้แก่ชุมชนอื่นๆ

การพัฒนา รูปแบบกิจกรรมและการแสดงงานศิลปะวัฒนธรรมเชียงใหม่ ด้วยแอปพลิเคชัน ผลการวิจัยพบว่า สภาพสังคมปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงในการดำรงชีวิตมาก ทั้งด้านเทคโนโลยีอินเทอร์เน็ตที่เข้าสู่สังคมโดยเฉพาะเยาวชน ทำให้ห่างจากวัฒนธรรมท้องถิ่น ดังนั้นสมควรที่จะมีการสนับสนุนกิจกรรมด้านการส่งเสริมศิลปะวัฒนธรรมท้องถิ่นขึ้น จึงมีการจัดงานช่วงวัฒนธรรมขึ้น เพื่อเป็นการส่งเสริม สนับสนุน การสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น ภูมิปัญญาด้านการบรรเลงดนตรีพื้นบ้าน วงสะล้อ ซึ่ง ด้านอาหารประจำท้องถิ่น ด้านการรักษาโรค และด้านความเชื่อพิธีกรรม อีกทั้งเป็นการเชื่อมความสามัคคีของคนในชุมชน ตระหนักถึงความสำคัญของการเห็นคุณค่าในด้านศิลปะวัฒนธรรมท้องถิ่น สร้างความภูมิใจในตัวเอง และเป็นการสร้างเครือข่ายด้านศิลปะวัฒนธรรม

การเผยแพร่องค์ความรู้ ช่วงศิลปะ : รูปแบบกิจกรรมและการแสดงงานศิลปะวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์เมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงราย ไปสู่สาธารณะชน ผลการวิจัยพบว่า เมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงราย มีการแสดงออกและการสร้างสรรค์งานในด้านต่างๆของมนุษย์ที่อิงจากความเชื่อ ความคิด วัฒนธรรมในแต่ละท้องถิ่น จินตนาการ และอารมณ์ความรู้สึกจนออกมาเป็นศิลปะทั้งดงาม ศิลปะแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ 1.ทัศนศิลป์ เป็นงานสร้างสรรค์ศิลปะที่รับรู้ได้ด้วยการดู เช่น สถาปัตยกรรม จิตรกรรม ประติมากรรม งานประณีตศิลป์ 2. ศิลปะการแสดง เป็นงานศิลปะที่รับรู้ได้โดยการชมและการฟัง เช่น ดนตรี นาฏศิลป์ จัดจุดแสดงการสาธิตทำของเล่นพื้นบ้าน และช่วงการสาธิตการละเล่นพื้นบ้านล้านนา จัดการแสดงขับชอพื้นบ้านจัดทำช่วงวัฒนธรรมกาดหมั่วคนเมืองล้านนา นำเสนอการสาธิตภูมิปัญญาท้องถิ่น และจำหน่าย อาหารพื้นเมือง ขนมพื้นเมือง น้ำสมุนไพรพื้นเมือง สมุนไพรพื้นเมือง ผลิตภัณฑ์ทางวัฒนธรรม เป็นต้น

การอภิปรายผล

จากการศึกษาบทความวิจัยเรื่อง ช่วงศิลปะ : รูปแบบกิจกรรมและการแสดงงานศิลปวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์ เมืองเชียงใหม่จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งมีงานวิจัยที่สอดคล้อง ของ มานิตย์ ไชยกิติ งานวิจัยเรื่อง การสร้างคุณค่าวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่นผ่านกระบวนการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนสู่ความเข้มแข็งของชุมชนในเขตเวียงเชียงใหม่ อำเภอเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นในเขตเวียงเชียงใหม่ที่พบในปัจจุบันนั้นหลอมรวมมาจากความหลากหลายของกลุ่มประชาชนที่โยกย้ายเข้ามาอยู่เวียงเชียงใหม่ในช่วงสมัยรัชกาลที่ 5 โดยมีแม่น้ำโขงเป็นจุดศูนย์กลาง ก่อนจะเข้าสู่ยุคเร่งรัดพัฒนาชนบทส่งผลให้วัฒนธรรมและภูมิปัญญาต่าง ๆ เปลี่ยนไปจาก 2 ปัจจัยคือ (1) ปัจจัยภายใน อันเนื่องมาจากการปรับเปลี่ยนอาชีพของประชาชนซึ่งต้องรีบเร่งทำมาหากิน ให้ความสำคัญกับประเพณีพิธีกรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นต่าง ๆ น้อยลง (2) ปัจจัยภายนอก เป็นผลมาจากโครงการพัฒนาที่มุ่งยกระดับให้เชียงใหม่เป็นพื้นที่เศรษฐกิจการค้าชายแดน นับตั้งแต่ต้นนโยบายการเปลี่ยนนามรบเป็นสนามการค้า มาจนถึงการเป็นพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษโดยการวิจัยในครั้งนี้ได้ใช้กิจกรรมการจัดทาก้อมและการท่องเที่ยวโดยชุมชนเพื่อสร้างคุณค่าวัฒนธรรมและภูมิปัญญาเชียงใหม่ใน 5 ด้าน คือ (1) คุณค่าเชิงประวัติศาสตร์ โบราณคดีที่เป็นแหล่งเรียนรู้และสาธารณสมบัติที่สำคัญ ของชาติ (2) คุณค่าเชิงวัฒนธรรมและสัญลักษณ์ อันถิ่นฐานบ้านเกิดแห่งบรรพชนของชาวยวนและต้นกำเนิดพุทธศิลป์เชียงใหม่ (3) คุณค่าเชิงสังคม ในฐานะเป็นเมืองโบราณที่ยังมีชีวิต เป็นเมืองท่าที่สานสายสัมพันธ์ระหว่างประชาชนสองฝั่งแม่น้ำโขงและเมืองท่าเชียง (4) คุณค่าเชิงความเชื่อ ศาสนา การวางผังที่ตามจักรวาลคติและ (5) คุณค่าเชิงความงามที่มีมนต์เสน่ห์จากความงามของแหล่งโบราณคดีท่ามกลางสภาพธรรมชาติทั้งภูเขา ทุ่งนาและแม่น้ำโขง นำไปสู่การจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนโดยกลุ่มคุณค่าเชียงใหม่ ที่นำวัฒนธรรมและภูมิปัญญาที่พบมาออกแบบเป็นกิจกรรมและเส้นทางท่องเที่ยวชมเมืองโดยรถราง จักรยาน และฐานกิจกรรมสร้างประสบการณ์ คุณค่าเชียงใหม่ เช่น บ้านขนมบ้านชะปะอาหาร บ้านร้อยซิ่ง บ้านหอมเมือง บ้านสวยดอก เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาบทความวิจัยเรื่อง ช่วงศิลปะ : รูปแบบกิจกรรมและการแสดงงานศิลปวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์ เมืองเชียงใหม่จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งมีข้อเสนอแนะ ดังนี้คือ

1. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับช่วงศิลปวัฒนธรรม และ คุณค่าในด้านศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น สร้างความภูมิใจในตัวเองและเป็นการสร้างเครือข่ายด้านศิลปวัฒนธรรมในจังหวัดเชียงใหม่
2. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับ ช่วงศิลปวัฒนธรรมโดยร่วมกับหน่วยงานเครือข่ายทั้งภาครัฐและเอกชน

เอกสารอ้างอิง

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. พระไตรปิฎกภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย 2500. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2535.
_____. พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539.

รายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการระดับชาติครั้งที่ 7 “วิถีพุทธ วิถีชุมชน รากฐานชีวิตถิ่นเชิงสังคมล้านนาในสังคมวิถีใหม่”
วันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2564 ณ วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชวิทยาลัย. พระไตรปิฎกภาษาบาลี ฉบับสยามรฤทธเดปิฎกั 2525. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มัทมกุฎราชวิทยาลัย, 2525.

_____ . พระไตรปิฎกพร้อมอรรถกถา แปล ชุด 91 เล่ม. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มัทมกุฎราชวิทยาลัย, 2534.

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. ปกรณวิเสสภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาปกรณ์วิเสโส. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์วิญญาน, 2539.

_____ . อรรถกถาภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาปกรณ์กถา. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2532.

_____ . ฎีกาภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาฎีกา. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539.

กรมส่งเสริมวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม, การส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคมในการอนุรักษ์ พื้นฟู สืบสาน ปกป้องคุ้มครองจารีตประเพณี ภูมิปัญญา และศิลปวัฒนธรรม, เชียงราย : โรงพิมพ์แสงศิลป์, 2561.

กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร, ศักยภาพในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน นวัตกรรม ข้อมูล ทุนมนุษย์, เชียงราย : โรงพิมพ์แสงศิลป์, 2561.

สำนักงานโบราณคดีและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติที่ 6 เชียงใหม่, การส่งเสริมการท่องเที่ยวอำเภอเชียงแสนจังหวัดเชียงราย, กรุงเทพมหานคร : นานมีบุ๊คไ 2558.

ศักษ์ศรีน มงคลอิทธิ, รูปแบบและกระบวนการพัฒนาการพัฒนาเมืองเชียงแสน จังหวัดเชียงราย, กรุงเทพมหานคร : นานมีบุ๊ค 2558.

วิฑูรย์ เหลียวรุ่งเรือง, การอนุรักษ์และจัดการมรดกทางวัฒนธรรม: โครงการความร่วมมือระหว่าง 5 มหาวิทยาลัย และกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, กระทรวงมหาดไทย), 2560.